

[Poul Dam.]

De usaglige angreb mod den førte politik, som man har haft i årenes løb, har måske også skabt forventninger til, hvad den nuværende regering kunne udrette, som ingen regering var i stand til at leve op til, og man kan måske nok sige, at den nuværende opposition, alle den nuværende oppositions partier, er med til at skabe forventninger hos vælgerne, som oppositionspartierne vil få lidt svært ved at opfylde, når den dag om ikke så længe kommer, hvor regeringen skal skiftes.

Jeg nævnte før, at der er forskellige befolkningsgrupper og forskellige former for en negativ holdning. Den menige vælger, den, der ikke er særlig politisk engageret, har en af mange års politisk debat og pressens måde at omtale politikerne på skabt mistro til politikere som helhed uden forskel; en hvilken som helst politiker er udsat for denne mistænkeliggørelse. Den er som regel urimelig, det er ikke sagen i øjeblikket. Sagen er, at den findes. Der er også en mistænksomhed hos partigængerne, hos dem, der er levende interesseret i et eget parti, og som bl. a. er parat til at tale om sammen-spisthed og kohandeler og alt muligt andet, hver gang der er optræk til samarbejde, til et forlig mellem partierne. Det er noget, som gør det vanskeligt i hvert eneste parti at lave et sagligt arbejde. Der er faktisk partier, hvor saglighed er blevet et skældsord, selv om der måske også er partier, hvor man aldrig har brug for at tale om ordet.

Endelig er der den unge idealisme, alt det, som ungdomsoprør, studenteroprør osv. er synonymt for, en idealisme, der måske tager sig udtryk, som i første omgang er lidt besværlige at forstå for os, der er kommet op i den ældre generation, men det, der ligger bag, er i flertallet af tilfældene et ønske om et andet samfund, et ønske om en anden idealisme, et ønske om at ville noget andet. Det er undertiden meget vagt formuleret. Undertiden er det nogle meget romantiske drømme, som mest af alt ligner dem, de utopiske socialister fra forrige århundrede havde; men det er drømme, som viser for det første, at der foregår noget i ungdommen, som det er værd at lytte til, for det andet, at der åbenbart er noget i den ældre generations holdning og praktisering af demokratiet, som kræver en revision.

Og revisionen kunne jo passende begynde i selve folketingets arbejde, i arbejdsform og forretningsorden, som jeg skal lade være med at komme nærmere ind på, og også i hele folketingets tone, form og metode. Det er naturligt, at vi, der er valgt til disse høje poster, betragter os selv som det nav, hvorom statens hjul drejer sig, og at vi derved bliver navbeskuende — dette bedes ikke misforstået alt for meget. Det ville være nyttigt, om vi kunne se os selv udefra; det kan vi jo normalt ikke, fordi vi enten sidder her i salen eller sidder andre steder, hvor vi ikke har mulighed for at følge rigtig med. Men det skete mig for et par uger siden, nemlig da vi havde forespørgselsdebatten den 15. maj, at jeg var syg, lå hjemme i sengen og havde radioen på hele dagen. Det blev jeg ikke raskere af.

Det var naturligvis kun få — selv om influenzaen hægede meget på den tid — der havde muligheden for at følge en hel debat på den led. Men man lå alligevel dér lidt uden for det hele og sagde til sig selv: hvordan virker dette egentlig på den menige vælger, for hvem folketinget er til, som folketinget skal arbejde for? Og jeg kan ikke se andet, end at det måtte virke negativt.

Der var ved den lejlighed som så forfærdelig ofte en mængde nytteløst kævl. Der var en gensidig mistænkeliggørelse fra alle mod alle. Der var en insinuationstendens i alle taler så at sige uden undtagelse, og der var, som vi også kender det meget vel, en kolossal masse tomgang. Der tales meget i denne sal; det er ikke uforståeligt, at der er så mange, der har svært ved at blive siddende på stolene og lytte. Det var ikke nogen opbyggelig historie, og det ville for resten ikke ret mange direkte transmissioner af folketingsdebatter være.

Jeg ved godt, at dette er en slendrian, som har sneget sig ind gennem årene, og at vi alle sammen bliver ramt af den mere eller mindre, men jeg tror, det er nødvendigt, at folketinget tager sig ganske alvorligt i nakken, for at svælget mellem de valgte og vælgerne ikke skal blive endnu alvorligere, end det er i øjeblikket.

Hvad der naturligvis også prægede den debat var et fænomen, som jeg har haft lejlighed til at tale om før — men hvorfor skulle jeg være den eneste i denne debat, der ikke gentog mig selv? — nemlig at folketin-